
Un document inedit din biserica reformată de la Nușeni (Apanagyfalu), jud. Bistrița-Năsăud

---

Sofia Adriana STANCU

Complexul Muzeal Bistrița-Năsăud
sofiaadriana11@yahoo.com

ZOLTÁN-BARNA Márton

preot paroh Nușeni
marton_barna@yahoo.com

Rezumat

În urma cercetărilor arheologice din anul 2020 efectuate la biserica reformată din localitatea Nușeni, a fost identificat un document sigilat, într-o nișă a balconului din interiorul bisericii. Acesta este datat în 10 august 1933 și menționează eforturile comunității locale efectuate în acel an pentru renovarea locașului de cult. Documentul este semnat de către preotul reformat ce activa în acea perioadă la Nușeni, Geréb András.

Cuvinte cheie

Biserica reformată, renovare, document, Nușeni.

A special document from the Reformed Church from Nușeni (Apanagyfalu), Bistrița-Năsăud county

Abstract

Following the archaeological research carried out in 2020 at the Reformed Church in the village of Nușeni, a sealed document was identified, in a niche of the balcony from the inside of the church. It is dated 10th of August 1933 and mentions the local community's efforts that year to renovate the church. The document is signed by the reformed priest active at that time in Nușeni, Geréb András.

Keywords

Reformed Church, renovation, document, Nușeni.

Centrul localității Nușeni s-a conturat în jurul bisericii reformate medievale (Pl. I, fig. 1), iar intrarea acesteia într-un amplu proiect de restaurare în anul 2020, a constituit momentul ideal pentru a se realiza cercetări arheologice¹ la acest monument.

Edificiul actualei biserici reformate a fost construit în ultima treime a secolului XV-lea. După opinia lui Géza Entz, bolta corului, care seamănă cu bolta corului bisericii reformate din Bozieș, a fost construită în anii 1470². În timpul reformei, biserica ajunge în posesia comunității calvine. În 1715 a fost reconstruit cu sprijinul soției lui János Kemény, Anna Teleki³. În 1750 biserica trece prin ample lucrări de renovare. Tavanelul navei, portalul de sud și coroana amvonului datează din secolul al XVIII-lea⁴. Conform plăcii comemorative amplasată pe peretele estic al navei, în 1896 biserica a fost renovată din nou.

Pe parcursul anului 2020, Complexul Muzeal Bistrița-Năsăud a efectuat cercetări arheologice la biserica reformată din localitatea Nușeni aflată într-un proiect de restaurare și reabilitare. La semnalarea șefului de echipă Adrian Scurtu, care se ocupa de reconstrucția balconului unde se află orga, într-o nișă ascunsă după o cărămidă (Pl. I, fig. 2), a fost identificată o sticlă sigilată (Pl. I, fig. 3a), alături de o bucată de lemn ce avea scris pe ea următoarele: „Nagy Sándor, kőműves mester, Bethlen 1930, szeptember 16”⁵. Aceasta prezenta în interiorul ei un sul de hârtie. În prezența și cu acordul preotului paroh reformat Zoltán-Barna Márton, am deschis cu mare grijă sticlă respectivă și spre surprinderea noastră am identificat o emoționantă scrisoare a comunității reformate locale din 10 august 1933, ce atesta una dintre ultimele renovări ale locașului de cult și cei implicați financiar, aceștia fiind enumerați nominal.

Despre preotul Geréb András, am aflat câteva date personale conform necrologului apărut în revista *Református Szemle*, 1961, anul LIV, nr. 2, p. 127⁶. Pentru o scurtă perioadă de timp a fost preot reformat în Făgăraș, apoi Vița, ajungând mai târziu în Nușeni. Aici a slujit mica comunitate timp de 50 de ani. Părinte a 7 copii, acesta s-a remarcat prin smerenie și modestie, dovedind „tărie sufletească și fizică, izvorâte din credința profundă în Dumnezeu, care l-au călăuzit în misiunea sa de preot pe tot parcursul vieții sale”. Acesta s-a stins din viață pe data de 31 decembrie 1960 la vârsta de 76 de ani.

---

1 Cercetările arheologice s-au desfășurat pe parcursul verii anului 2020, acestea aflându-se în curs de publicare.

2 Entz 1943, pp. 7 și 9.

3 Kadar 1900, pp. 30–42.

4 Entz 1996, pp. 132, 135, 226–227, 516, 522.

5 Traducere: Sándor Nagy, maestru zidar, Beclean, 16 septembrie 1930.

6 Pentru aceasta dorim să îi mulțumim d. Levente Tóth, arhivist al Eparhiei Reformate din Ardeal, care ne-a pus la dispoziție date din fișa personală a preotului, aflate la Consiliul dirigent al Eparhiei Reformate din Ardeal (Fond A.). Seria – Fise personale, litera G.